

**KATULIĆ, A.; KATULIĆ, T.; HEBRANG GRGIĆ, I.
INFORMACIJSKA PRIVATNOST U KNJIŽNICAMA.
LJEVAK, ZAGREB, 2025.**

Knjiga *Informacijska privatnost u knjižnicama* bavi se iznimno aktualnim i sve značajnijim pitanjem zaštite privatnosti korisnika u kontekstu knjižničnog poslovanja. Autori sustavno objašnjavaju važnost zaštite osobnih podataka u knjižnicama, analiziraju rizike koji proizlaze iz razvoja informacijsko-komunikacijskih tehnologija te razjašnjavaju zakonodavni okvir zaštite osobnih podataka koji može pomoći knjižnicama u rješavanju konkretnih problema zaštite podataka u svakodnevnoj praksi.

Sadržaj knjige između uvoda i zaključka podijeljen je u pet tematskih poglavlja: Privatnost i zaštita osobnih podataka, Privatnost kao vrijednost knjižničarske struke, Opća uredba o zaštiti podataka, Smanjenje rizika za povrede osobnih podataka u knjižnici te Procedure, alati i obrasci.

U poglavlju Privatnost i zaštita osobnih podataka razlaže se pojam privatnosti kao kompleksnog interdisciplinarnog koncepta čija se priroda kontinuirano mijenja s razvojem digitalnih tehnologija. Autori privatnost sagledavaju kao temeljno ljudsko pravo koje je ključno za dostojanstvo, slobodu i autonomiju pojedinca. Posebna se pažnja posvećuje razgraničenju prava na privatnost i prava na zaštitu osobnih podataka te se prikazuju četiri teorijska pristupa privatnosti: kao pravo, kao stanje, kao kontrola nad informacijama te kao ograničenje pristupa. Također se ističe utjecaj „društva platformi“ i digitalnih infrastruktura na sferu privatnosti.

Sljedeće poglavlje, Privatnost kao vrijednost knjižničarske struke, obrađuje razvoj knjižničarske struke u Hrvatskoj i svijetu, njezine temeljne vrijednosti i etička načela. Obraduje se knjižničarstvo kao znanstvena disciplina, prikazuju se vrste i djelatnosti hrvatskih knjižnica, a ukratko se donosi i pregled zakonskih i podzakonskih propisa u Republici Hrvatskoj koji su relevantni za djelovanje knjižnica. Naglašava se uloga knjižnica u zaštiti intelektualne slobode i informacijske etike, ali i kompleksnih etičkih dilema s kojima se knjižničari susreću. Posebno se analizira utjecaj informacijskih tehnologija na rizike za privatnost korisnika te kako je pojava i razvoj automatiziranih knjižničnih sustava potaknula nova pitanja vezana za zaštitu osobnih podataka.

Autori u poglavlju pod naslovom „Opća uredba o zaštiti podataka“ (dalje: OUZP) daju jasan pregled povijesnog razvoja zakonodavstva o zaštiti podataka, s naglaskom na značaj i primjenu *Opće uredbe o zaštiti podataka* koja je obvezu-

juća za sve članice Europske unije od 2018. godine. Objašnjavaju temeljna načela obrade osobnih podataka (zakonitost, poštenost, transparentnost, točnost, cjelovitost i povjerljivost, itd.), ključne pojmove (osobni podaci, obrada podataka, prava ispitanika) te specifičnosti obrade podataka u kontekstu knjižničnog poslovanja. Posebno je vrijedna analiza obveza koje knjižnice moraju ispuniti kako bi njihova djelatnost bila u skladu s OUZP-om, uključujući i kratak prikaz hrvatskog *Zakona o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka* iz 2018. godine.

Predzadnje poglavlje bavi se temom smanjenja rizika za povrede osobnih podataka u knjižnici. U tom se poglavlju govori o tehničkim i organizacijskim mjerama koje bi knjižnice trebale uspostaviti kako bi zaštitile osobne podatke svojih korisnika i zaposlenika. Autori ovdje uključuju pravila prilikom ućlanjenja u knjižnicu, koji je najmanji mogući opseg prikupljenih podataka, što uključuje zaštitu privatnosti prisutnih na knjižničnim događanjima, korištenje videonadzora, računalnu i mrežnu sigurnost, pravila prilikom obrade osobnih podataka u normativnim bazama autora i digitaliziranoj građi dostupnoj na daljinu te pravila prilikom zaštite istraživačkih podataka.

Završno poglavlje knjige ima izrazito praktičan karakter i usmjereno je na primjenu teorijskih znanja u svakodnevnom radu knjižnica. Autori daju pregled ključnih procedura, alata i obrazaca koji pomažu knjižnicama u usklađivanju s *Općom uredbom o zaštiti podataka*. Poglavlje se bavi izradom i primjenom evidencije aktivnosti obrade osobnih podataka, pravilnikom o zaštiti osobnih podataka, obavijestima o obradi osobnih podataka, kao i upravljanjem istraživačkim podacima. Dodatno, u poglavlju se objašnjava zakonodavni okvir povezan s povredama osobnih podataka te se prikazuje način procjene rizika i važnost pravovremene reakcije u slučaju povrede sigurnosti podataka.

Na samom kraju knjige uz bogatu bibliografiju nalaze se izuzetno praktični prilozi koji sadrže niz ilustrativnih obrazaca i primjera koji mogu pomoći knjižnicama u usklađivanju sa zakonodavnim okvirom. Prilozi uključuju: Upisnice za ućlanjenje u knjižnicu punoljetnih i maloljetnih osoba, Privole za obradu neobveznih podataka o ćlanu knjižnice, Privole za digitalizaciju i pohranu u otvorenome pristupu, Obrazac plana za upravljanje istraživačkim podacima, Nacrt pravilnika zaštite osobnih podataka, Nacrt obavijesti o obradi osobnih podataka i Nacrt obavijesti o obradi osobnih podataka za pojedinu svrhu obrade. Također je za istaknuti što se na kraju svakog poglavlja nalaze natuknice s najvažnijim pojmovima i informacijama, što olakšava snalaženje u sadržaju, ponavljanje ključnih koncepata i njihovu primjenu u praksi.

Riječ je o stručnom, relevantnom i praktičnom priručniku koji se temelji na znanstvenoj literaturi, europskom i hrvatskom zakonodavstvu te profesionalnim smjernicama knjižničarskih udruga. Autori uspješno povezuju teorijske koncepte i vrijednosti s konkretnim operativnim koracima koje bi knjižnice trebale poduzeti

kako bi osigurale usklađenost sa zakonodavnim okvirom iz područja zaštite osobnih podataka i zaštitile privatnost svojih korisnika i djelatnika.

Knjiga je posebno korisna studentima informacijskih znanosti, svim zaposlenicima u javnim ustanovama koji se bave obradom osobnih podataka, a posebice zaposlenicima knjižnica. Ona potiče odgovornije, etičnije i transparentnije rukovanje osobnim podacima te doprinosi izgradnji povjerenja korisnika u rad knjižnica i drugih informacijskih institucija.

Annemari Štimac
annemari.stimac@kgz.hr